

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СВ'ЯТУ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 239. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 13-го жовтня 1936. — VOL. XLIV. No. 239. Jersey City, N. J., Tuesday, October 13, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ПРОТИ ФАРМЕРСЬКОГО ПЛАНУ ЛАНДОНА

ОМАГА. — Президент Рузвелт критикував у своїй промові Ландонів план допомоги фермерам, кажучи, що цей план завів би фермерів назад там, де вони були в 1932-тім році.

Потім президент подав свій план допомоги фермерству. Цей план опирається на таких 4 точках: 1) на консервації природних багатств у протиставленню до марнотравства землі та виснажування рілі; 2) на збільшенню покупної сили консументів і щоб люди могли купувати більшу кількість поживи та ліпшої; 3) на заходах усунення арендарства землі; 4) на плані асекурації засівів та вагань цін на різні продукти.

Порівнюючи з цим планом, котрий президент Рузвелт старався вже переводити в життя, президент називав план Ландона планом, опертим на „пайку“ („довл“), та пророкував, що такий план доведе рільництво до руїни.

У своїй промові в Шейн, Вайомінг, котру він виголосив у військовій таборі до жовнів, президент Рузвелт підняв заходи американського уряду коло вдержання мира. Він говорив, що американський уряд своєю миролюбною політикою дає приклад іншим державам.

ТАВНСЕНДИСТИ ДАЛИ ЗА ЛАНДОНА.

ШКАГО. — Організація д-ра Тавнсена припоручила своїм прихильникам у 9 стейтах, у котрих нема на лісті кандидатів імени Вилієма Лемке, підпирати кандидатуру републиканського номіната Ландона.

Організація заявляє безумовно проти повного вибору президентом Рузвелта. Тимчасом у Миннесоті Фермерсько-Робітничка Партія заявила за Рузвелта.

ЗАХОДИ КОЛО ПОГОДЖЕННЯ ПОСВАРЕНИХ ЮНІЙ.

НЮ ЙОРК. — У суботу й неділю відбулася низка конференцій над пропозицією конвенції юній шапкарів, щоб назад злучити розбиті тепер робітничі юнії. На цих нарадах був Вилієм Грін, президент Американської Федерації Праці.

По нарадах він вернувся до Вашингтону, щоби приготувати формальні наради обох сторін щодо злуки. Загально заповідають, що такі наради пічнуться вже в найближчій часі, бо обидві сторони хочуть злуки.

ТАЙФУН НА ФІЛІПІНАХ.

МАНІЛА. — Тайфун навістив у п'ятницю і суботу острів Люзон. Кажуть, що це була найстрашніша буря, яку памятають люди цієї околиці. У тайфуні згинули 50 людей та пропали 400.

ОБИДВІ ПАРТІЇ ВИТАЮТЬ РЕЕСТРАЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Як і деінде в краю, так і тут реестрація виборців показує велике зацікавлення населення цьогорічними виборами. Кожна велика партія каже, що це зацікавлення допоможе їй, а пошкодить противникам.

Замітна передовсім участь молодих виборців, що голосують цього року перший раз. У Ню Йорку, де виборець, що думає голосувати вперше, має показати свідоцтво з укінченої школи або перейти іспит грамотности, зголосилося так багато людей по бланкети перших виборців, що цих бланкетів забракло.

ЗРІСТ НЕДУГ СЕРЦЯ Й РАКА.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Стейтвий департамент здоровля підчеркує як важкий суспільний факт, що в серпні цього року число смертей упало до найнижчого рівня, а притому рівночасно число недуг серця й рака виказало новий зріст.

ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК.

МЕКСИКО. — У суботу розбився недалеко від мексиканського міста „Пан-Америкен Ервейз“. У румовищах літака знайдене тіла трьох американців. Четвертий пасажир літака, один гватемалець, виїшов з легкими пораненнями.

ПРИГОДА МОРЕПЛАВЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Два мешканці Грінпойнту, на Лонг Айленді, вибрилися невеличкою моторовою лодкою з Гонтингтон Гарбор до Фріпорту. По дорозі їх мотор зіпсувся, а далі лодка стала потопати. На щастя один з них догадався, що їм зробити. Зняли з себе однін і занали його. Побачили їх федеральна прибережна сторожа й вислала лодку на розслід. Ратункова лодка прийшла саме на час, як лодка мореплавців уже була на три чверти занурена в воді моря.

КАМПАНІЯ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗУ ВЖЕ В ПОВНОМУ РУХУ. В ПЕРШИХ КІЛЬКОХ ДНЯХ КАМПАНІЇ СЕКРЕТАРІ ДВАЦЯТЬОХ ВІДДІЛІВ НАДІСЛАЛИ АПЛІКАЦІЇ НОВИХ ЧЛЕНІВ. ПОДАЄМО ДО ВІДОМА, ЩО В НАЙБЛИЖЧИХ ДНЯХ ЗАЧНЕМО ПРОГОЛОШУВАТИ ІМЕНА ВСІХ ТИХ УРЯДНИКІВ ЧИ ЧЛЕНІВ, ЩО ВЖЕ НАДІСЛАЛИ АПЛІКАЦІЇ НОВИХ ЧЛЕНІВ, ЯК І ТИХ, ЩО ЩЕ НАДІШЛЮТЬ

ПРИПИНИЛИ ДІЯЛЬНІСТЬ ЧИТАЛЬНИ „ПРОСВІТИ“.

Повітове староство в Бродях припинило діяльність читальни „Просвіти“ ім. Івана Франка в Чехах, пов. Броди. Читальня має 150 членів. Староство мотивує свій розпорядок тим, що буцімто в згаданій читальні веди протидержавну акцію.

ЧИСЛО ВЯЗНІВ У ПОЛЬЩІ.

Як обчислено урядово, в дні 1. січня ц. р. перебувало у в'язницях на території цілої Польщі 55,336 в'язнів, між ними 4,643 жінки. Величезна кількість в'язнів сидить за політичні провини.

ПОЛЬЩЕННЯ ВОЛИНІ.

В останньому 10-літті створено в польській луцькій дієцезії 72 нові парохії латинського обряду. Всежтаки цього великого числа полякам замало і в цьому році вони організували п'ять нових парохій: Переспа, Іванова Долина, Осова, Хиноч і Нове Гнездо. Заходяться коло цього польські осадники, а властиво бувші польські військові старшини, що осіли на Волині.

НАПАД НА ЛИСТОНОША.

На дорозі під Плотрковом, лодзького воєводства, трапився напад на листоноша гміни Ренчно, Ст. Хицька. Під загрозю револьверу напасники забрали листоношові 1,400 зл. і втекли.

НАПАД НА ПОШТУ.

З 1-го на 2-го вересня ц. р. вломилася невідомі вломники до поштового уряду в Миколаєві над Дністром, розбили вогневу касу й забрали 4,000 зл. Слідство покищо устійнило, що вломники дісталися на стриж, де пробрили стелю і дірою дісталися до поштового уряду.

УБИВСТВО НА ВЕСІЛЛІ.

В часі весілля в Горожанці Вел., пов. Рудки, Павло Павка тижко побив Гринька Бурмаса, який помер у львівському шпиталю.

ПО ВІРАТІ КОНЯ ХОТІВ ЗГІНУТИ.

Коло Браслава робітник Ф. Шулєс пові коня в озері Дривято. Кінь попав у глибину втану. По втраті єдиного джерела зарібку Шулєс кинувся в воду. Він хотів топиться. Люди не дали. Рішили зложити йому складки на закупно нового коня.

РОЗБИЛИ СТОЗЛОТІВКИ.

У Варшаві через дорогу переходила Рена Барасівна, ікасентка магазину дамського вбрання „Злати камень“, і несла 7,300 зл. до банку на вплату. Нараз потрутив її роверист, Барасівна впала на землю, торбишка з грішми відчинилася, а вітер порозвівав банкноти на всі сторони. Зараз знайшлися чемні люди, що кинулися збирати літаючі стозолотівки. Явилися на поміч Барасівній поліційні агенти й зліквідували злотодайну ловлю. М. ін. приарештували якогось Ст. Еца, при якому знайшли 1,000 зл. з торбишки Барасівної. Всетаки Барасівній пропало 1,100 зл.

ВБИВСТВО ПІД ЦЕРКВОЮ.

В Жупані біля Лавочного, пов. Стрий, гурт української молоді напав на братів Михайла й Івана Оравських та Василя Мушинка, як виходили з іншими із церкви, і з криком: бий комуністів! почали бити їх палицями. Тоді Михайло Оравський добув ножа і пробив у серце 30-літнього Василя Бурічка, що згинув на місці. Душоуба арештовано. В часі бійки ранено крім того 5 осіб.

СМЕРТЬ ВІД ПОЛІЩАСЬКОЇ КУЛІ.

В Корчині, пов. Стрий, поліційна стежа заскочила двох людей, що були шибі в однім домі. Стежа хотіла їх придержати, визнаючи їх пристандути. Колиж вони встали втікали, один з постерункових стрілив і, лоцивши одного з них кулею в крижі, убив його на місці. Показалося, що це 20-літній Дмитро Керець. Слідство в цій справі ведеться.

ПОРОСЯ ЗА ВСТУП ДО ЛЬОЖІ.

Один мандрівний цирк у Румуні завважив, що не буде мати видів, бо селяни, а навіть міщани по менших містечках не мають чим платити вступу з браку грошей. Дирекція цирку вирішила справу в той спосіб, що оголосила тарифу вступів не за гроші, а за харчі й в натураліях. Отже звичайне сидяче місце коштує 8 яєць або курку, ліпше місце 30 яєць або 3-4 курки. За льожі платиться поросся. Каса цирку приймає й більше звірята, якщо білети бажає купити нараз більша кількість людей.

ВТРАТИЛА ВСЕ ВОЛОСЯ В ПОВЕСІЛЬНІЙ ПОДОРОЖІ.

До окружного суду у Варшаві впинула скарга проти фризера з вимогою відшкодування 2,000 зл. за ондуляцію, внаслідок якої клієнтка З., жінка офірна-летуна, втратила все волосся. Пані З. піддалась ондуляції перед повесільною подорожжю й уже в дорозі нараз почало їй випадати волосся пасмами, а оїсія в готелі вона стала востім лисою; решта волосся зійшла з її голови в хвилини, коли зняла капелюх. Волосся відростло аж за кілька тижнів. Ця історія сталася внаслідок недбальств фризера, який перед електризацією при ондуляції вжив занадто згущеного розчину квасу до миття голови.

ВІРНИЙ ПЕС.

Що пси вірні своїм панам аж до смерті, це всім відомо. Ось іще один приклад на це: Один американець мав вірного пса. Через тяжку недугу американець помер. Щоб вивести трумну з хати, мусіли вірну собаку замкнуту в сусідній кімнаті. Але вірний пес знайшов спосіб, щоб дістатися з замкненої кімнати і побіг до церкви. Його жалісне виття зворушило всіх присутніх у церкві. З огляду на святе місце вигнали пса з церкви. Потім пес шов уперто за похоронним походом і безпереривно жалісно гавкав. Не затиш до кінця похоронного обряду. Щойно як трумну спустили до гробу, пес затих. Нагло ще раз розпучливо гавкнув, неначе зрозумів, що на все стратив свого вірного приятеля і кинувся в незасипаний іще гроб. Тільки з великим трудом вдалося витягнути його звідти.

НОВА ЕМІГРАЦІЙНА АФЕРА.

Судово-слідчі власті у Варшаві ведуть слідство в справі одної з найбільших останіми часами еміграційних афер, якої вервом був арештований недавно на польсько-німецькому кордоні Антін Манько. Число ішкочованих є 200 осіб. Манько мав у Парижі й у Львіві обманні вербунокові бюро для емігрантів, від яких вимантив кількатор тисяч франків у виді зачетів на кошти перїзду до Франції й у виді інших свідчень. Слідство ведуть також у Франції через міністерство закордонних справ.

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА „ЗГОДА“

ЛЬВІВ. — У селі Трибухівцях, колишнього повіту, відбувся 6-го вересня ц. р. фестин, у якому взяли участь луговики Постолівки. Коли перед вечором вони, в числі 36, верталися додому, на них напали якісь людська та старалися спровокувати їх до бійки. Одначе луговики їх обійшли. Тоді ці напасники побігли через міст та зібралися знов на обійстю одного поляка, Глуфки. Озброївшись у вила, гралі, сокири, довбні та великі буки, вони ждали луговиків. Коли надійшли луговики, один з напасників крикнув: „форналька готуф“. З цими словами вони почали кидати каміння на луговиків, а далі повискакували з загород і почали їх бити. Напасників було поверх 40. У цій бійці кількох луговиків тяжко ранено.

ДИКИЙ РОЗПОРЯДОК ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ.

ЛЬВІВ. — Деякі староства тернопільського воєводства, напр. Збборів, Золочів, Підгайці, видали доурчення українським товариствам змінити на українських печетках назви місцевостей так, щоб вони звучали так як польські. Наприклад Золочів вони мають змінити на „Злочуф“, Сваржава на „Сваржава“ і т. д. Це рішення викликало серед української суспільности велике негодування. Делегація українців звернулася до тернопільського воєводи з зажаленням.

БОРІТЬБА ХОЛМЦАКІВ ЗА СВОЮ ЦЕРКВУ.

ХОЛМ. — На православній парохії в селі Гостині на Холмищині довгі роки був свідомий українець-патріот о. Которович. Та це не подобалося церковній православній владі, що знаходиться там у руках москалів. Вони забрали о. Которовича з парохії. Люди рішили стати в його оборону. Хоч сам о. Которович виїхав на нову парохію, то люди не дали його річей вивезти. На соборчик, що відбувався в той час у Грубешові, село Гостинне вислало свою делегацію. Коли декан не хотів делегації прийняти, тоді самі жінки ввійшли на салью. Зчинився крик, плач. Делегація заявила, що ціле село перейде на унію, як не вшанують його волі. Деякі духовники, відомі москвофіли, почали з людей сміятися. Це людей роздратувало. „Трупом унадемо, а на свому поставимо!“ — заявили вони. „Як ви проти народу, то ми вас не хочемо“. Настрий у селі дуже піднесений. Ключі від церкви десь зникли. Церкву обвішали колодками. Молодь вартує біля неї днями і ночами.

БОЛЬШЕВИКИ ПРО СЕБЕ.

КИЇВ. — Київський „Більшовик“ з 27-го серпня ц. р. пише: „Слідство в справі Коцюбинського виявляє щораз більше гіді, яка закаралася в компартію України. Показується, що багато українських, нібито комуністичних діячів були буквально на послугах Коновальця, що є агентом німецької і польської інтервенції. Слідство виявляє, що після приїзду до Харкова Букштованого з Польщі по всій Україні посилалися робота націоналістів зпід стягу ОУН, де керує знаний вожд Коновалець. Букштований намовив Коцюбинського, щоб він пристав до тої Організації“. Далі „Більшовик“ наводить цілий ряд імен, які нібито теж належали до цієї акції. Усім їм грозять тяжкі кари, правдоподібно розстріл.

БОРІТЬБА НІМЦІВ ЗА ДАНЦІГ.

ДАНЦІГ. — Ліга Націй у Женеві відложила справу іменування високого комісара для вільного міста Данціга до наступної, січневої сесії. Тимчасом данцігський уряд, що є в наїстичніших руках, арештує та викорінює всякі елементи, що хочуть затримати Данціг вільним містом. Змаганням нацистів є змінити конституцію міста так, щоб воно вважалося фактично складовою частиною Німеччини.

ЕМІГРАЦІЯ ПОЛЬСЬКИХ ГОРОЖАН ДО АФРИКИ.

БЕРЛІН. — Німецька преса доносить, що внаслідок поновного польсько-французького зближення Франція згодилася, щоб надвишка населення з Польщі могла поселюватися в колоніях Того і Камеруну, що колись належали до Німеччини, а тепер належать до Франції.

ІТАЛІЯ ДАЛІ ЗБРОЇТЬСЯ.

РИМ. — Хоч Італія закіндує, що вона вже узброєна „до зубів“, проте вона далі зброїться. Міністром збройної сили є сам Мусоліні. Кабінет міністрів рішив був видати на ту ціль нових 12 біліонів лір (\$630,000,000). Над виробом зброї й амуніції працює 1,200 італійських фабрик, по 60 годин тижнево. Мусоліні каже, що до тих подій, що називають в Європі, італійський нарід мусить добре приготувитися.

РАННЯ ЗИМА В ПОЛЬЩІ.

КРАКІВ. — У Західній Галичині, в околицях Закопаного, впали глибокі сніги і розпочалася справжня зима. Такого явища в цю пору там іще не памятають.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1883

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays. Owned by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

Тел. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОНСІНЬОР РАЙЕН І О. КОКЛИН

Останніми часами були ми свідками досить замітних подій церковно-політичного характеру, коли в кругах римо-католицького духовенства назрів конфлікт за політичну діяльність відомого радіо-проповідника, о. Чарльза Коклина.

Справа пішла за те, що о. Коклин у своїх проповідях, котрі він виголошував при допомозі радіа, вміщувався в політичні справи. Ще ці втручання не зайшли далеко, а вже деякі достойники цієї церкви виступили проти о. Коклина. Колиж о. Коклин став організувати своїх прихильників у політичну організацію, то це викликало ще дальший спротив з боку деяких церковних провідників.

Справа загострилася ще більше, як о. Коклин став робити політичні коншахти з іншими політичними групами, а потім став нападати на противників цієї політичної комбінації, а між іншими визивати самого президента Злучених Держав, Френкліна Рузвельта.

З Ватикану пішли заходи здержати виступи о. Коклина повагою церковної влади, але ці заходи видимо не помогли. Хоч о. Коклин не вимовив отверто послуху Ватиканові, він видимо владі не піддався. Найшовши собі пару оборонців між достойниками католицької церкви, він став на становищі, що в Америці всякому, отже й священникові вільно займатися політикою, а демократія дозволяє йому критикувати навіть найвищого урядника краю.

Тепер проти нього виступив о. Джан А. Райен, монсіньор римо-католицької церкви, автор багатьох почитаних наукових праць, один з найвизначніших католицьких учених в Америці, професор кількох університетів, людина загально шанована не тільки в католицьких, але й у позакатолицьких кругах за наукову й суспільну діяльність.

Як о. Коклин виступав на радіо, так і о. Райен виступив з політичною промовою. В тій промові о. Райен не критикував о. Коклина за виголошування політичних промов. Поміняючи ці аргументи, о. Райен признав згори о. Коклинові право займатися політичною діяльністю.

О. Райен закидав о. Коклинові політичні й економічні фальші, баламутні думки про гроші, називання політичних противників невідповідними, демагогічними, визиванками. О. Коклин заповів уже відповідь о. Райенові. Отже, не зважаючи на це, що проти нього говорив чоловік, що стоїть у його церкві на вищій становищі, він буде йому відповідати як рівний рівному.

Маємо тут перед собою практичний образ політичної роботи в демократичній країні. Усякому тут вільно виступати за своїми політичними думками і ніхто не має права здержувати його силою своєї влади. Однак всякий за свої політичні виступи підлягає публічному осудові інших людей.

Улас Самчук. ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ Друга частина "ВОЛИН". Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

У Матвієвій хатинці двадцять "денщиків". У печі палає вогонь, смажаться кури, поросята... Двері навсгичень відчинені, долівка, мов на дорозі. Сам господар не сидів у хаті. Ходив, ходив і ходив. І коли сили спадали, приходив, брав мовчки в кулак дещо "покомлати" і відходив до клуні, до свого віса, до своєї машини, яку шойно два роки тому купив. Там і жие мов горобець у стрісі.

СУТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ

(Основні думки реферату д-ра Миколи Масюкевича, виголошеного в Німецькій Високій Політичній Школі в Берліні).

(ВУНІ) Про українську пресу, як і про українську націю взагалі, переважають за кордоном неточні, або навіть фальшиві відомості. Безперечно, самі українці дотепер замало дбали про те, щоб українська преса краще репрезентувала себе в чужих країнах. Але не слід забувати, що більшість європейської преси в останніх десятиліттях перед світовою війною закидувано фальшивими й тенденційними інформаціями про український нарід та його культурні досягнення. Систематичне підплачування багатьох впливових щоденників в Європі царською Росією знайшло було собі особливо сприятливий ґрунт зокрема у Франції. Опубліковані в 1931 р. в Парижі матеріали про довголітнє фінансування деяких великих французьких газет російським урядом виявили, напр., чимало подробиць з такої діяльності царського дипломата Рафаловича. Після світової війни впливи російської інформації в Європі значно зросли. Сучасній ССРСР має в різних країнах чимало своїх явних і замаскованих пресо-пропагандивних установ і посередників, що, м. ін. поширюють в європейській пресі опрацьовані зі становища московсько-большевицької рації фальшиві або перевернуті відомості про Україну й українське життя.

Наслідком загадані та інших причин залишається українська преса в Європі нерідко менше відома, ніж, напр., преса деяких невеликих позаєвропейських країн чи народів, дарма, що український друк має свою історичну традицію від 1491 р. (надрукування в Кракові Швайпольтом Фіолем "Осьмогласника" й "Октоїха") що періодична преса на українській землі існує від 1776 року ("Львівська газета" — французькою мовою) й українська національна журналістика — від 1848 р. ("Зоря Галицька") та що сучасна загальна продукція періодичної преси українською мовою перевищує — технікою й кількістю назв (разом в ССРСР, 224 по за ССРСР, разом — 427) і одноразового накладу (загально

ляжать під порогом і по них топчуться. У просторій кімнаті дзеркальна стіна. Перед нею москаль у мокрій шинелі — вус фертом, шапка на потилиці чудом засіла. Володько і свою непоказну постать перший раз на цілий зріст побачив. От чоботи, ті самі, які у батька як-якочив, надто у грязюці. Аж злякався, коли глянув, що вони на помості, колись мабуть навіть люкованому стоять. А очі, які смішні. Чуприна, як щітка, якою замітають. Шморгнув носом і пішов далі.

З протилежних дверей виліз москаль. У руках його сокира. — Ти што, мать твою розтаку, как баришня рило своєю расматриваеш! Вот ево!

Бах, бах! Вправо, вліво! Обух торкнувся дзеркала і те, мов розбита вода, хлопнулось на всі боки. Бренькнули кусинки скла, а москаль кашкетом збив на потилицю, ліву руку в бік упер, у правій сокира — стоїть гордо, ніби переможець великий.

Тільки Володько мабуть здивувався, решта все, що входило і виходило, більше бачило. Той, що розглядав "свое рило", до фортеп'яна підсів і взяв кілька акордів. Фортеп'я заревів і заповнив простір дикими згукми.

— Какой то сукни сина сапагами по клявішах топтался, — з серцем вирвалось у музики. — А ти реж! — кричить на нього той з сокирою. — Раскамаринскаво! Той бразнув щось розгуляв. Солдат сокиру за пояс заткнув, ллонув на руки так, ніби з тим сплювком усе серце виплював хотів і тулпув кілька незграбних присядок. Десь взялися дівки. Закрутили шинелі, спідниці. Чоботи гупотять по помості і розкидають закарваші болота. Фортеп'яна очайдушно ревели, ки барвою наливаються і білі зуби мигають, мов блискавки.

лише короткі інформаційні огляди й дрібні журнальні або газетні згадки. Історичний шлях української преси — це передовсім муравина й ідеалістична боротьба окремих високо-ідейних одиниць і невеликих гуртків за право нації за свою національну мову, просвіту й думку. Особливо преса підросійської України зазнавала століттями таких цензурних утисків і нагінюк, які в цілій новітній добі та в таких великих розмірах не виникали поза Росією ніде в світі. Найболючішими в історії української преси роками були: 1720. (цензурний наказ Петра I.), 1847. (тяжке покарання Т. Шевченка та інших "Кирило-методіївців"), 1863. (ганебна заборона — "не було, нет і не будет — української мови", з боку міністра друкарства. Найменше дослідженнями галузми залишаються в нас на цій ділянці справи економіки й поліграфічної техніки української періодичної преси.

В єдиній праці німецькою мовою про підсоветську пресу (Артура Юста), що вийшла в Берліні 1931 року, ціла т. зв. "національна" (себто не російською мовою видана) преса в ССРСР загана поверховно на чотирьох сторінках 215-сторінкової книжки. Дещо з тих 4 сторінок припало й на долю підсоветської преси українською мовою. Німецька "Підручна книжка світової преси" (К. Бемера) з 1931 р. подає загальний огляд большевицької преси й поміж пресою в Польщі згадує також про "Діло" й "Новий Час". Цьогорічне видання тієї книжки буде доповнене. Але, назагал, крім монографії (Б. Міркін-Гецевича і В. Бретгольца) з 1931 р. про процесові закони в ССРСР та поза декількома невеличкими рефератами, або статтями про загальний стан преси в ССРСР (як, наприклад, К. Маєра, О. Фрібеля та інших) і поза рядом большевицьких публікацій німецькою мовою — не вийшла в Німеччині за останні роки ні одна праця про советську пресу народів ССРСР. А пресою советської України за нашими відомостями взагалі дотепер ніхто з європейських дослідників спеціально не цікавився. Про західно-українську й еміграційну нашу пресу існують чужими мовами

більше змішалось в голові і він витиснувся через розтрощене вікно під капів, де лежала розчовпана купа вазонів. З дверей покоїв бомбами вириваються вояки, баби, діти. Деякі несуть на плечах знак брудного нагая. Але все чомусь регочуться. Видно, були вдоволені.

Володько обійшов покої. В одному вікні побачив знайомого хлопця. Той мантий-його пальцем і щось показує на помості. Володько підійшов до вікна і глянув до середини. Там стоси розбитих книг. Володько плгнув через підвіконня і накинувся на книжки.

Вибрав з них те, що вважав найцікавішим. Скнував пасочком, яким підперізував штани і наскладав на нього стоску книжок, недописаних журналів, картин. Все це рухнув на плечі. Але вага була надзвичайна. Прийшлося трохи скинути. Володько довго вибирає менш вартісне, але кожна книжка липне сама до його рук.

В інших кімнатах обривали на стільцях плюш, розбірали якісь горшки, розбивали шифляди і витягали них клімки та замочки. Володька це не цікавить. Він несе скарб, несе так, як несе кожна людина щось безперечно й не відомо їй, і тільки їй одній належить.

Все однож там все те знитцять. Що, ні? Напевно так. Знитцять. А він же хотів те прочитати. Перший раз у житті

тільки мав він нагоду бачити, відчувати і торкатися до такої маси книг. А які соковиті, виразні, горючі картини, літери... Ні, ні. Хто посміє заборонити йому вирвати ті скарби зпід салдатського чобота, який не знає милосердя і ша ни?... Але підходячи до дому, він більше відчуває, як розуміє, що цього вчинку батько не похвалить. Тому він і не показався на очі батькові. Підійшов не з дороги, а з горбу... Обережно прокрався поза ожередео соломі і заніс до льоху. Там у темноті звалив усе з натовлених пліч і сів на вишпінки перед принесеним... Довго розкладає зиямі листочки, обриває пошарпане, складає розсіпані сторінки. Надзвичайно мало світла, тому призирається до всього, мов сліпеч, що цілим еством прагне побачити ясність предмету. Шкода, що він не може ось тут засвітити і сісти на цілу ніч за читання. І хай буть зверху гранати... Хай валиться там світ... Що то все його обходить, коли перед ним купа дороготинних скарбів.

(Дальше буде).

Заспокоїла. Чоловік: — Ти так дорого заплатила за цей капелюх, це просто гріх. Жінка: — Не журися, цей гріх зовсім спічне на мій голіві!

зів більша, ніж скількисть її друкованого накладу. Але підкреслюємо, що це торкається лише національної української преси. Українське друковане слово в попередніх століттях масово поширювалося навіть шляхом переписування рукою цілих часописів, брошур і збірників.

Наскільки в Східній Україні започаткувалася українська преса "Харківським Тижневиком" (1812.) та таксамо харківським "Українським Вістником" (1816—1819), що виходили російською мовою, то на ЗУЗ стала лівівська "Зоря Галицька" (1848—1857) справжньою основоположницею національно-української журналістики. Одноразовий наклад "Зорі Галицької" в 1848. р. досягав 4,000 примірників. Історична роля Галичини, як українського "національного резервату", помітна особливо маркантно в розвитку української преси. Коли лютування російської цензури нищило східно-українську пресу майже до щенту, то Галичина поклікала до життя нові українські часописи, дарма, що її хресна дорога серед економічних злиднів і сваволі чужонаціональних краєвих адміністрацій накладала тавро провинціалізму на значну частину галицької пресової продукції. Щойно по світовій війні піднявся рівень української преси в Галичині значно вгору.

Українська національна преса була дотепер послідовною ідеологічно-виховною й провідницькою, а не комерційною пресою. Переважна частина національної преси має й сьогодні суто інтелегентський характер і тому не може досягнути більших накладів. Останні роки показали, що українські національні газети повільно звільняються від переваги в них своєманітного пресового "культурництва" (етнографізму, просвітництва й т. д.), а замість того виявляють зростаюче прагнення до конкретної політичної акції. Наші сучасні національні газети в певному розумінні "лязуються" й нагомисць позитивно "націоналізуються", присвячують щораз більше увагу своєчасній інформації про світові події та міжнародні політичні відносини, починають заводити, поширювати або й вишколювати кадри професійних журналі-

стів, розбудовують постійні літературні, господарські, правничі, жіночі, спортові та ін. сторінки або рубрики, починають поміщувати ілюстрації і т. д. Все це свідчить, що, не зважаючи на світову господарську скруту, винятково тяжке економічне положення українського народу й адміністративно-цензурні обмеження української преси, наша національна преса поступає вперед, поширюється якісно й кількісно та позбувається свого провинціального характеру.

Питома істота української національної преси визначена її негваваючою боротьбою за національно-культурний розвиток цілого народу. Ця прикмета напруженої боротьби питома й спільна для абсолютної більшості наших національних часописів. Проте становище українського народу в 4-рьох державах відзеркалюється і в його пресі, а саме відповідно до характеру й наслідків приналежності того, чи іншого українського краю до одної з чотирьох держав (СССР, Польщі, Румунії і ЧСР). Не зважаючи на це, ціла західно-українська преса є в абсолютній більшості ідеологічно-груповою національно-пресою й творить певну суцільну спільноту. Ця маркантна риса відмежовує західно-українську пресу від східно-української (большевицької) преси. Остання, хоч і виходить українською мовою, проте служить лише як агітаційно-пропагандивне знаряддя в руках московсько-большевицької диктатури. Легально-національно-української преси в ССРСР нема. Підсоветська преса — це удержавлена і змонополізована масова преса на урядово-партійній основі. Вона прагне виховати "інтернаціонального-російського" члена "советського народу". Тому большевицька преса українською мовою має завдання зміцнювати московсько-большевицьке панування в Україні й нищити національно-політичне піднесення українського народу. Неминуча попередня цензура органів цензурної централі ("Главліт") у Москві стежить за кожним окремим друкованим словом у підсоветській Україні. Без номерованого дозволу "Главліта" не сміє там повитися не тільки черговий примірник газети або книжки, але також ніякий метелик, плякат або рекламовий друк на цигарковій скринці. Уніформована та в большевицькому дусі московсько-на преса українською мовою стратила коло 1930. р. в добі масового розгрому східно-української національно-культурної самодіяльності) останні вияви національного духа, який від того часу загинув там до підземно-конспіративних умов поширення і зростання.

Істота підсоветської преси українською мовою проти-національна й проти-українська. Тому в точному розумінні сустанційально - українською пресою є сьогодні лише західно-українська преса, до якої приєднується українська преса на чужині. За винятком епізодичних або нечисленних "кон'юнктурних" пресових підприємств має українська преса на чужині виразні риси широї ідейності та світлоглядної безкомпромісовості. Ця остання преса суто-інтелегентська й ідеологічно виховна. Своє головне завдання виявляє вона виемовлюванням тих загальноукраїнських ідей та прагнень, що не сміють публічно висловлюватися поневолеми українцями на їх землях.

Українська преса є дзеркалом розвитку української нації. В міру суцільного згуртування, зміцнення та усамостійнення останньої зможе українська преса зайняти серед світової преси місце виразної життєвої праці 45-мільйонної нації.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НОВІ ЧАСИ, НОВІ ГОНОРИ.

В американських газетах по-явилися критики споминів німецького графа Бернсторфа, що власне тепер вийшли англійською мовою.

Не забувають притому згадати, що цей Бернсторф був німецьким амбасадором у часі світової війни. Як в Америці поширився протинімецький настрій, його всі американські газети ляли огидними способами. Дійшло до того, що різні наукові встанови й великі університети повідбирали йому почесні наукові титули, що їх були йому давніше дали, а Америка демонстративно відіслала його до Німеччини.

Таке було в 1917-тім році. Нині графа Бернсторфа величають.

Критики віднесли до книжки з великою прихильністю. Містять про неї передові огляди, радять американцям її читати як незвичайно цінний приналеж до історії світу. Великим президентам великих університетів, що відбирали Бернсторфові наукові титули, певно лице лунається зі стиду.

ХТО ДИПЛОМАТ І ДЖЕНТЕЛЬМЕН НИНІ?

При цій оргії відбирання титулів Бернсторфові визначну роль відіграв університет Брауна. Всі газети рознесли промову, яку при тій нагоді вголосив президент того університету.

Говорив президент Браунового університету, що відбирається графові Бернсторфові почесний титул доктора за те, що він „допустився поведінки, яка не лише з гонором дипломата й джентельмена“.

Цікаво: що нині думають собі провідники університету Брауна? Хто нині є, на їх думку, справжнім джентельменом і справжнім дипломатом? Що вони зробили, щоб з історії витерти цю подію, за яку тоді американські газети так їх гарно виславляли?

ЛАЙКА І ГРОШІ.

Писали в тих часах різні американські газетарі й письменники гострі виступи проти Бернсторфа. Визначні газетарі, з виробленим іменем, брали великі гроші за статті, в котрих вони з власним підписом домагалися спершу відослання Бернсторфа назад до Німеччини, а потім, як уже йому додано пашпорти, домагалися, щоб його не відіслати, але тут судити й повістити.

Гарні гроші брали колись ті автори за ці статті.

Одначе скільки грошей заплатили би ті самі автори нині, щоб вони могли стерти ці статті?

ЮРБА І ІНТЕЛІГЕНЦІЯ.

Е, скаже хтось, чого цим письменникам, газетарам і професорам стидатися, що вони нападали на Бернсторфа, як купа скажених собак?

Так, це правда, що в тих часах американська юрба ходила як купа скажених собак, але чи ми ждемо від інтелігенції, щоб вона ходила як череда худоби, або тічка собак?

Чи на те народ має інтелігенцію, щоб, як народні маси переміняються в бездушну юрбу, то й вона перемінялася в бездушних людей? Чи може на те є інтелігенція, щоб якраз тоді, як маси розум тратять, вона їх до розуму старалася довести?

ОПЛЕСКИ І ПСИКАННЯ.

Коли Бернсторфа відіслали назад до Німеччини, один американець подав до газет заяву, що він дав перетопити пугар, який йому свого часу подарував був Бернсторф як голфовому чемпіонові, а цей витоплений метал продав урядові на гармати.

Американські газети приплеснули тоді цьому спортсменові як великому патріотіві.

Нині літературний критик „Нью Йорк Таймсу“ називає цей поступок пожалування гідною гістерією.

Що варта більше: чи ці оплески для голфового чемпіона в 1917-тім році, чи цей осуд у 1936-тім? І котрий суд лишиться в історії на все?

ПУБЛИЧНА ПОКУТА.

Пишучи про ті часи, цей літературний критик „Таймсу“ каже, що читання „Мемуарів“ Бернсторфа й цих соромних подій з трактуванням його американськими масами й інтелігенцією повинно би заставити багатьох американців відбутися деяку приватну й публичну покуту.

Таку охоту до публичної покути видно з писань багатьох американських критиків. Та не з усіх. Дехто з них воліє тепер сидіти тихше води, ніжче трави, щоби хтось не при-

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ

- Жених (Бандити). Комедія на 2 дії зі співами. Архип Степун. 7 осіб 20 ц.
- Яке їхало — таке здибало, комедія на 2 дії. О. Цюк. 9 осіб 20 ц.
- Довбуш. Історична драма на 5 дій. Яків Косовський. 10 осіб 30 ц.
- Десятиці Люлька (Бо війна війною). Жарт на 3 дії. Б. О. Пирятинський. 8 осіб 30 ц.
- Давно те діялось. Песа на 5 дій з часів козаччини. Роберт Мійченко-Гай. 12 осіб 35 ц.
- „Ой Морозе, Морозеньку!“ Драма на 3 дії. Меріам Лужницький. 8 осіб 30 ц.
- Страшна пімста. Історична драма на 4 дії з часів нападу Турків та Татар на Україну. Пристосував до сцени з повісті „Тараса Бульби“ Гоголя Ч. Р. 12 осіб 25 ц.
- Кум Солтис, комедія на 3 дії основана на тлі виборів до нових громадських рад. Роман Моветич. 10 осіб 30 ц.
- Модерний господар, комедія на 3 дії. Михайло Приймак. 11 осіб 25 ц.
- Де горілка буває, там добра немає. Народня штука в 3 діях. Михайло Кирик. 13 осіб 40 ц.
- Завстали козаччини, оперетка. С. Калинець (новість) Іхав стрілець на війноньку, песа на 5 дій. Б. О. Пирятинський 30 ц.
- Катерина, опера в 3 діях, Шевченко-Аркас 25 ц.
- Інституція, інсценізація на 6 картин. В. Павлусевича. 12 осіб 35 ц.
- „Ми йдемо в бій“, драма на 4 дії. Петро Мерчук, 8 осіб 25 ц.
- Турецькі старости, комедія на 3 дії. Б. О. Пирятинський. 12 осіб 35 ц.
- Трох до вибору, комедія на три дії. 8 осіб 25 ц.
- Три Герби. Комедія з маломіщанського життя на 3 дії, І. Я. Луцка (Р. Сурмач). 14 осіб 35 ц.
- Геть з мужичинами. Комедія в 3-ох діях Е. Енгля і Д. Горста. Переклад О. Скалозуба. 11 осіб 35 ц.
- Радник заручився, комедія в 5 діях В. Будзинівського. 10 мужч. і 5 жещц. 25 ц.
- Сорочинський ярмарок, комедія в 4 діях. 18 осіб, 4 жен. 14 муж., гурт 30 ц.
- Американка, комедія на 3 дії, В. Павлусевича. 5 женщин і 2 мужчин 35 ц.
- Антипо, комедія в 3 діях, нап. Й. Ярославенко (12 осіб) 35 ц.
- Вечір на хуторі, або Василь та Галя. Песа на 1 дію 4 осіб 20 ц.
- Воєнна заверуха, трагікомедія на 4 дії зі співами. 6 осіб 25 ц.
- Для ближніх, драма на 4 дії, Я. Косовського. 13 осіб 30 ц.
- Данило Чарівник або Вратоване супружжя, комедія на 4 дії зі співами. 6 осіб 25 ц.
- З тамтого світа, комедія в трох діях. 15 осіб. В. Мартиневича 45 ц.
- Змійка, комедія на 5 дій, В. Ришкова. 9 осіб 50 ц.
- Княгиня Капуцізе, фарс на 3 дії, А. Моллер. 10 осіб 45 ц.
- Лимерівна, драма в 5-ох діях, 8 осіб. П. Мирного 25 ц.
- Мати, драма з народнього життя на 4 дії, І. Я. Луцка, 11 осіб 35 ц.
- Марко Спотикайло, комедія на 4 дії, написав П. Фрако, 10 осіб 35 ц.
- Мотря, сценізація історичної повісті Б. Лепкого, на 5 картин. 21 осіб 35 ц.
- Новітні чорти, комедія в чотирох діях, написав А. Данко. 16 осіб 35 ц.
- Нечиста сила, комедія в 4-ох діях, О. В. Рутковського. 10 осіб 35 ц.
- Сруль Натягайло, комедія в двох діях, написав А. Данко. 7 осіб 25 ц.
- Сотниківна, песа на 5 дій з історичної повісті Б. Лепкого. Перероблена на сцени Олексом Скалозубом, 15 осіб 40 ц.
- Чортеня, комедія в 3 діях для аматорських гуртків, Й. Ярославича. 6 жен. 5 муж. Чортеня напівнає в цей спосіб, що можна його грати, як хто хоче, в 1-ній або в 3-ох діях) 30 ц.
- Чудодійний лікар або Лікар поневола, комедія в 3 актах, 11 осіб 35 ц.
- Швещ Жердка або Барон на літниську, комедія в 3-ох діях, 12 осіб 45 ц.
- Зрада, історична драма на 3 дії з часів гетьмана Мазепи (8 осіб) 35 ц.
- Блудний син, сценічна картина в 3-ох діях, Михайла Приймака, 13 осіб 30 ц.
- Страчене життя, песа із селяньського життя на три дії, 4 особи 15 ц.
- Живі покійники, або Дружина з того світу, або Чия дитина. Комедія на 3 дії, Конич-Лисенко, 4 муж., 2 жен. 35 ц.
- Сучасні діти, комедія на 3 дії 35 ц.
- Харизмники, комедія на 1 дію, В. Федоровича. 9 осіб 15 ц.
- Купецький хист, або Як жид купував буки. Песа з панцизних часів, на одну дію. Написав Дм. Марчинши. 10 осіб 20 ц.
- На чужий коровай очей не поривай, комедія на 2 дії, написав С. Гоздій. 4 особи 15 ц.
- Козацька любов. Історична драма на три дії на основі повісті П. Куліша „Чорна Рада“, для сцени придіав М. Драганчук і М. Тумрій. 10 осіб 20 ц.

„СВОБОДА“

81-88 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

гадав собі, як то вони з пером у руках полювали на безборонного німецького дипломата у ворожій краї.

Котра поведінка морально ліпша?

І ЧУЖИЙ КРАЙ І СВІЙ КРАЙ.

Цікава доля стрічала все цього Вернсторфа. Колись його гнали як скажену собаку американці. Нині він, 75-літній старець, живе поза Німеччиною, в Швейцарії, бо воліє жити поза рідним краєм, бо збривив собі політику.

Тут розуміється, очевидно, не заграничну політику, але внутрішню німецьку політику. Себто, що не догоджується він з політикою теперішнього німецького уряду.

Цьому зрештою не можна дуже дивуватися бо Бернсторф представник старої німецької шляхти, а теперішні правителі Німеччини представляють зовсім іншу суспільну класу. Одначе цікаво було би знати, чи не судиться ще така доля цьому Бернсторфові, що й Німеччина подивиться на Бернсторфа інакше, як подивилася вже Америка?

Поживемо — побачимо.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТІ, ЩО ЦІНЯТЬ СВОЄ ЖИТТЯ, СТАЮТЬ ЧЛЕНАМИ У. Н. СОЮЗУ.

Скільки то У. Н. Союз не напросився наших людей, щоби вступали в його члени, щоби забезпечували себе і своїх дітей у найдешевшій на цілу Америку українській установі В „Свободі“ і раз-у-раз зазивали ставати в члени У. Н. Союзу, поки не пізно. Бо як наша стара приповідка каже, „чоловік нині жие, а завтра гние“. Навіть у найбільш упорядкованій суспільності смерть чагає на кожному кроці.

Тисячі свідомих українських робітників вписалися до У. Н. Союзу, бо вони знали і знають, що зле жити самотнім на світі, але жити без забезпечення. Бо не все чоловік є здоровий, не все має працю та добре заробляти. Тих кілька, чи кільканацять доларів на рік, що їх член вкладає в Союз, дадуть кожному почуття безпеки, що на випадок трагічної події він не стане тягаром родині чи своїм знайомим. Крім цього цих кільканацять доларів не є пропачі. Коли доля охоронить чоловіка від трагічного випадку, то ці гроші назад повернуться до члена. Союз дає почуття спокою. Він наче та скала стоїть на сторожі економічного забезпечення своїх членів.

Вписуються в члени багато свідомих робітників, як теж інтелігенція. Хоч треба сказати, що коли йде про інтелігенцію, то багато є серед неї таких, що не вступили до У. Н. Союзу. Скільки то ще є священиків чи артистів, що відтягаються не тільки від цього громадського обов'язку, але й від власного забезпечення.

Прийшло мені на гадку, що цього року забрала від нас смерть двох наших співаків-артистів. Ні один з них не був забезпечений в У. Н. Союзі, чи в якійсь іншій інституції. Обидва вони не думали про себе навіть стільки гроша, щоб їх поховати. Українська суспільність мусіла переводити серед себе збірку на похорон. Чому вони не подумали про себе за життя й не відклали тих пару доларів на рік, щоби бодай мати на похорон свого похорону?

Над тим кожний повинен подумати, ще поки живий. Кожний мусить це добре знати, що прийдеться колись умерти. Правда, люди обдурюють себе, що до них смерть ще так скоро не загостить. У великій мірі це правда, але правда також і це, що ті, що так нагло і несподівано відійшли, також собі думали, що до них смерть ще скоро не добереться. Тому на цей момент кожний повинен бути приговорений. Тимбільше, що, як уже було сказано вище, тих пару доларів, що їх складає член в У. Н. Союзі, не може ніяк пропасти й скорше чи пізніше мусять з відсотками назад повернутися.

М. Давискиба, Бостон, Масс.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТІ, ЩО ЦІНЯТЬ СВОЄ ЖИТТЯ, СТАЮТЬ ЧЛЕНАМИ У. Н. СОЮЗУ.

Скільки то У. Н. Союз не напросився наших людей, щоби вступали в його члени, щоби забезпечували себе і своїх дітей у найдешевшій на цілу Америку українській установі В „Свободі“ і раз-у-раз зазивали ставати в члени У. Н. Союзу, поки не пізно. Бо як наша стара приповідка каже, „чоловік нині жие, а завтра гние“. Навіть у найбільш упорядкованій суспільності смерть чагає на кожному кроці.

Тисячі свідомих українських робітників вписалися до У. Н. Союзу, бо вони знали і знають, що зле жити самотнім на світі, але жити без забезпечення. Бо не все чоловік є здоровий, не все має працю та добре заробляти. Тих кілька, чи кільканацять доларів на рік, що їх член вкладає в Союз, дадуть кожному почуття безпеки, що на випадок трагічної події він не стане тягаром родині чи своїм знайомим. Крім цього цих кільканацять доларів не є пропачі. Коли доля охоронить чоловіка від трагічного випадку, то ці гроші назад повернуться до члена. Союз дає почуття спокою. Він наче та скала стоїть на сторожі економічного забезпечення своїх членів.

Вписуються в члени багато свідомих робітників, як теж інтелігенція. Хоч треба сказати, що коли йде про інтелігенцію, то багато є серед неї таких, що не вступили до У. Н. Союзу. Скільки то ще є священиків чи артистів, що відтягаються не тільки від цього громадського обов'язку, але й від власного забезпечення.

Прийшло мені на гадку, що цього року забрала від нас смерть двох наших співаків-артистів. Ні один з них не був забезпечений в У. Н. Союзі, чи в якійсь іншій інституції. Обидва вони не думали про себе навіть стільки гроша, щоб їх поховати. Українська суспільність мусіла переводити серед себе збірку на похорон. Чому вони не подумали про себе за життя й не відклали тих пару доларів на рік, щоби бодай мати на похорон свого похорону?

Над тим кожний повинен подумати, ще поки живий. Кожний мусить це добре знати, що прийдеться колись умерти. Правда, люди обдурюють себе, що до них смерть ще так скоро не загостить. У великій мірі це правда, але правда також і це, що ті, що так нагло і несподівано відійшли, також собі думали, що до них смерть ще скоро не добереться. Тому на цей момент кожний повинен бути приговорений. Тимбільше, що, як уже було сказано вище, тих пару доларів, що їх складає член в У. Н. Союзі, не може ніяк пропасти й скорше чи пізніше мусять з відсотками назад повернутися.

М. Давискиба, Бостон, Масс.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТІ, ЩО ЦІНЯТЬ СВОЄ ЖИТТЯ, СТАЮТЬ ЧЛЕНАМИ У. Н. СОЮЗУ.

Скільки то У. Н. Союз не напросився наших людей, щоби вступали в його члени, щоби забезпечували себе і своїх дітей у найдешевшій на цілу Америку українській установі В „Свободі“ і раз-у-раз зазивали ставати в члени У. Н. Союзу, поки не пізно. Бо як наша стара приповідка каже, „чоловік нині жие, а завтра гние“. Навіть у найбільш упорядкованій суспільності смерть чагає на кожному кроці.

Тисячі свідомих українських робітників вписалися до У. Н. Союзу, бо вони знали і знають, що зле жити самотнім на світі, але жити без забезпечення. Бо не все чоловік є здоровий, не все має працю та добре заробляти. Тих кілька, чи кільканацять доларів на рік, що їх член вкладає в Союз, дадуть кожному почуття безпеки, що на випадок трагічної події він не стане тягаром родині чи своїм знайомим. Крім цього цих кільканацять доларів не є пропачі. Коли доля охоронить чоловіка від трагічного випадку, то ці гроші назад повернуться до члена. Союз дає почуття спокою. Він наче та скала стоїть на сторожі економічного забезпечення своїх членів.

Вписуються в члени багато свідомих робітників, як теж інтелігенція. Хоч треба сказати, що коли йде про інтелігенцію, то багато є серед неї таких, що не вступили до У. Н. Союзу. Скільки то ще є священиків чи артистів, що відтягаються не тільки від цього громадського обов'язку, але й від власного забезпечення.

Прийшло мені на гадку, що цього року забрала від нас смерть двох наших співаків-артистів. Ні один з них не був забезпечений в У. Н. Союзі, чи в якійсь іншій інституції. Обидва вони не думали про себе навіть стільки гроша, щоб їх поховати. Українська суспільність мусіла переводити серед себе збірку на похорон. Чому вони не подумали про себе за життя й не відклали тих пару доларів на рік, щоби бодай мати на похорон свого похорону?

Над тим кожний повинен подумати, ще поки живий. Кожний мусить це добре знати, що прийдеться колись умерти. Правда, люди обдурюють себе, що до них смерть ще так скоро не загостить. У великій мірі це правда, але правда також і це, що ті, що так нагло і несподівано відійшли, також собі думали, що до них смерть ще скоро не добереться. Тому на цей момент кожний повинен бути приговорений. Тимбільше, що, як уже було сказано вище, тих пару доларів, що їх складає член в У. Н. Союзі, не може ніяк пропасти й скорше чи пізніше мусять з відсотками назад повернутися.

М. Давискиба, Бостон, Масс.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТІ, ЩО ЦІНЯТЬ СВОЄ ЖИТТЯ, СТАЮТЬ ЧЛЕНАМИ У. Н. СОЮЗУ.

Скільки то У. Н. Союз не напросився наших людей, щоби вступали в його члени, щоби забезпечували себе і своїх дітей у найдешевшій на цілу Америку українській установі В „Свободі“ і раз-у-раз зазивали ставати в члени У. Н. Союзу, поки не пізно. Бо як наша стара приповідка каже, „чоловік нині жие, а завтра гние“. Навіть у найбільш упорядкованій суспільності смерть чагає на кожному кроці.

Тисячі свідомих українських робітників вписалися до У. Н. Союзу, бо вони знали і знають, що зле жити самотнім на світі, але жити без забезпечення. Бо не все чоловік є здоровий, не все має працю та добре заробляти. Тих кілька, чи кільканацять доларів на рік, що їх член вкладає в Союз, дадуть кожному почуття безпеки, що на випадок трагічної події він не стане тягаром родині чи своїм знайомим. Крім цього цих кільканацять доларів не є пропачі. Коли доля охоронить чоловіка від трагічного випадку, то ці гроші назад повернуться до члена. Союз дає почуття спокою. Він наче та скала стоїть на сторожі економічного забезпечення своїх членів.

Вписуються в члени багато свідомих робітників, як теж інтелігенція. Хоч треба сказати, що коли йде про інтелігенцію, то багато є серед неї таких, що не вступили до У. Н. Союзу. Скільки то ще є священиків чи артистів, що відтягаються не тільки від цього громадського обов'язку, але й від власного забезпечення.

Прийшло мені на гадку, що цього року забрала від нас смерть двох наших співаків-артистів. Ні один з них не був забезпечений в У. Н. Союзі, чи в якійсь іншій інституції. Обидва вони не думали про себе навіть стільки гроша, щоб їх поховати. Українська суспільність мусіла переводити серед себе збірку на похорон. Чому вони не подумали про себе за життя й не відклали тих пару доларів на рік, щоби бодай мати на похорон свого похорону?

Над тим кожний повинен подумати, ще поки живий. Кожний мусить це добре знати, що прийдеться колись умерти. Правда, люди обдурюють себе, що до них смерть ще так скоро не загостить. У великій мірі це правда, але правда також і це, що ті, що так нагло і несподівано відійшли, також собі думали, що до них смерть ще скоро не добереться. Тому на цей момент кожний повинен бути приговорений. Тимбільше, що, як уже було сказано вище, тих пару доларів, що їх складає член в У. Н. Союзі, не може ніяк пропасти й скорше чи пізніше мусять з відсотками назад повернутися.

М. Давискиба, Бостон, Масс.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Союзу Українок Америки, бл. п. Анастасія Рибаківна.

Особливо мені тяжко погодитися з гадкою, що ця щира і добра людина, яку я мала приємність пізнати особисто на першій лемківській конгресі у Філадельфії, вже від нас відійшла навкі. Розмова з нею, її солодкі слова так глибоко запади мені в серце, що я їх не забуду до смерті.

СПОМИНИ ПО БЛ. П. А. РИБАКОВИ.

Тяжко приходиться переносити втрату якоїсь дорогої нам особи, що відійшла від нас раз навсе. Недавно українські жінки потерпіли таку втрату, яку важко віджидувати до нині. Тою втратою є наша передова члениця й провідниця Сою

ЗАБАВИ ВЕЛИКИХ ЩОДЕННИХ ГАЗЕТ ПО ЦІЛИХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ПРО ПИТАННЯ РУЗВЕЛТА У СІМЬОСІ НА ПІДЛЕТОЖИЙ ДЕМО- ТАБІЛІТИВНИЙ КОЛОСНИК.

Великі щоденні газети, що розповсюджені по цілих злучених державах, подали в цілому таку картину про Рувелта...

«Нью-Йорк Таймс»... «Вашингтон Пост»... «Сінісаті Інківарер»... «Сінісаті Інківарер»...

«Вашингтон Пост» називає Рувелта великим димом. Президент не розуміє настільки комунізму, щоб бути комуністом.

«Сінісаті Інківарер» пише, що Рувелт занадто обережний, називаючи його промову напів хибним предположенням замороженої олов'яної галузі А. С. Сінта.

«Сінісаті Інківарер», звичайно демократична газета, «Каліфорнія Демократік» та «Сінісаті Інківарер»...

В Нью-Гемпшир республіканська студентська конференція остерігає, що треба сподіватися багато плескостів від Рувелта...

BARGAINS FROM OUR BOOKSHOP

Would you pay a penny for a song? How many Ukrainian songs do you know? Does your club like to get together and sing folk songs?

201 UKRAINIAN FOLK SONGS FOR \$2.00

It contains the most popular Ukrainian melodies, with Ukrainian and English titles, music, words and verses. Order today from the Svoboda Bookshop...

ВІСЛІДЖЕНО ПОХОДЖЕННЯ „ВУЙКА СЕМА“.

Письменники, котрі приготували цю видання показника „Американ Гайд“...

„Вуйко Сем“ чи „Онкл Сем“ народився 16 вересня 1766 року. Було йому тоді 46 років життя...

Найбільш імовірна з багатьох поговорок це така історія: Семюел Вилсон доставляв водоче та вепрове м'ясо американській армії...

Слова сторожа викликали загальний сміх. Історія скоро рознеслась кругом. Жовніри в армії почали називати м'ясо „Воловина „Вуйка Сема“ та „Вепровина Вуйка Сема“.

Зорганізований Комітет Пам'яті Вуйка Сема, займався влаштуванням ювілею в пам'ять Семюела Вилсона, оригінального „Вуйка Сема“.

КОЛХОЗНИЦЯ В ЛІКАРІ.

Большевицька газета „Новий Мір“ принесла такий образень: Колхозний лікар, молодий, що напале науковою горячкою...

— Ти, Лікеріє, маєш перетонит на підкладі сепсиса, Починається паратоксичний процес. В мочі — білки й циліндри.

— Божевіку! Що ж мені, нещасній, робити? Вийми ти з мене, Христа ради, ті циліндри. Ріжуть вони мене, вже сил моїх не стає.

— Черевних рефлексів покиньов неча! — Ой, чоловік це? — Одначе вразливість на матисек має розливний характер.

— То-то й бурчить воно! Диви-но ти, циліндри прокляті! — Там же зона гіперстезії. — Згину, уважайте! Може треба би покластися в шпиталі?

— З такою недугою кряти муть тобі, Лікеріє, живіт. — Ой! То вже краще дай яких капель... Я й піду.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ 76-АКРОВА першої класи ФАРМА, при стейтвуді дорозі, в стейті Н. Дж.

ЧИ У ВАШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ Є ТАКІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ?

ЯК НЕМА, ТО ЗАМОВТЕ НА НАСТУПНИЙ ШКІЛЬНИЙ РІК У КНИГАРНІ „СВОБОДА“.

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука 40 ц. ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для III класу) М. Матвійчука 60 ц.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для дітей у чотирох частинах з дуже гарними ілюстраціями М. Фаруха...

МАЛІЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії, уложон о. І. Рудовича 35 ц. БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ старого і нового завіта, о. д-ра Я. Левицького 85 ц.

МАЛІЙ ДЕКЛАМАТОР, збірка віршів до декламацій на всіля національні свята та обходи. Підбрав і зорядкував М. Таранчик. 25 ц.

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма, М. Матвійчука. Ціна 75 ц.

„СВОБОДА“ 81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ДАЙТЕ-АМЕРИКАНЦЯМ ЗНАМЕНИТУ БРОШУРУ: THE UKRAINIAN QUESTION AND ITS IMPORTANCE TO GREAT BRITAIN

by LANCELOT LAWTON (London) яку шойно надіслано з Англії. Ціна з пересилкою 50 центів.

„СВОБОДА“ 81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

УВАГА: Брошура та надається найкраще для наших родинних Клоубів, як теж для ужитку молоді та всіх тих, хто хотів би представити Америцанцям українську справу коротко, ядроно й зрозуміло.

ВІДОЗВА В СПРАВІ НАРОДНОГО ДОМУ В ЗАЛІЦЯХ, ПОВІТ ЗБОРІВ.

У своїм часі заряд Народного Дому в Заліцях, повіт Зборів, вислав був на руки одних українських громадян в Америці відозву в справі допомоги у викупленні цього Дому.

Народний Дім Залозець був куплений іще перед війною. Через війну він був цілковито знищений. А що знищено було також населення Залозець, то не було кому його відбудувати.

Громадська праця донедавна в цій громаді була дуже лиха. Навіть не було своєї української школи. Громадяни мусіли вчити своїх дітей по домах, щоби придержати їх при своїй національності.

Ця Рідна Школа робить дуже добру роботу, однак вона стає вже для навалу української дитворні затісна. Треба конче більшої домівки.

Щоб цю працю можна було якось налаштувати, треба конче викунити назад Народний Дім. Громада може дістати його у свої руки назад, але мусить звернути Союзіві Кооператив ці гроші, які він за-

ДІРНІ ОГОЛОШЕННЯ

НА ПРОДАЖ мала ферма, близько Миллс, Н. Дж., дуже добра для пекання курей, 3 акри землі, майже новий дім на 5 кімнат і інші будівлі.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

НЕПРИЯТЕЛЬ РЕВМАТИЗМУ. Біль в руках, ногах, крижах, зимино в ногах, а поза шкорою як би мурвали ланци.

СТІННИ КАЛЕНДАРІ НА 1937 РІК. Величина календарів 15x20 в прекрасних фарбах, календаром на рік по 34x15.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Три філософії. Чим більше роздумують, тим більше доходжу до переконання, що самотнім справжнім щастям є надія.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

Ціла громада гуділа за Собіто: „Вбити людину - леопарда!“ Положення було критичне. Ще раз поспробував Тарзан своїх сил, щоб стримати чорних, якими почала запановувати дика жорстокість.

Вони дивилися тупо на Тарзана, а Тарзан говорив: „Мій нох є дуже гострий. Ви самі бачили, що, слідкуючи за запахом-слідів, я знайшов отсю кожу. А тепер звоольте мені, а я обнюхаю вас за червою і скажу вам, хто мав на собі цю кожу з леопарда.“

„Дурні!“ вигукнув закричав Собіто. „Чи не бачите, ви, що це тільки шутка, щоб вас обманути? Хіба не знаєте, що він є приятель Оранда? Він готов скинути віну на когонебудь з вас, щоб його рятувати. Хіба забули ви вже, що ця кожа була в хаті Оранда? Хіба це не вистарчає як доказ, що Оранда є людиною - леопардом?“

„Так, вистарчає“, заревіла товпа, яка мабуть усюди однакова в цивілізованих краях, чи в диких африканських непрах. Цей хитрий чарівник знав як заговорити до своїх людей, знав як грати на їх глупоті і їх нервах.

Advertisement for Petro Yarema, a Ukrainian undertaker, with contact information for Bronx, Brooklyn, and New York.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.